

MÚSICA

EN COLORES 2

EDUCACIÓ PRIMÀRIA

CICLE INICIAL, 2

MARTA TOUS FARRÉ

M È T O D E I R E N E U S E G A R R A

MÚSICA

EN COLORS 2

MARTA TOUS FARRÉ

EDUCACIÓ PRIMÀRIA

CICLE INICIAL, 2

MÈTODE IRENEU SEGARRA

PUBLICACIONS DE L'ABADIA DE MONTSERRAT

sumari

PRIMER TRIMESTRE

unitat 1 ▶	6
unitat 2 ▶	14
unitat 3 ▶	22

SEGON TRIMESTRE

unitat 4 ▶	30
unitat 5 ▶	38
unitat 6 ▶	46

TERCER TRIMESTRE

unitat 7 ▶	54
unitat 8 ▶	62
repàs ▶	68

ANNEXOS

partitures de les cançons ▶	71
cançoner ▶	83
més audicions ▶	91
concerts en directe ▶	95
més danses ▶	99
altres ▶	103
paper pautat ▶	107

ÍNDIX

índex d'audicions ▶	117
índex de cançons ▶	119
índex de continguts ▶	120

presentació

Música en colors és una revisió actualitzada del mètode Ireneu Segarra. El pare Ireneu, monjo, músic i director de l'Escolania de Montserrat, va crear un mètode de pedagogia musical fruit de la seva experiència i del seu profund coneixement de les diferents metodologies que imperaven en l'ensenyament de la música a Europa (Kodály, Orff, Montessori, Dalcroze, Chevais, Willems...).

El mètode Ireneu Segarra es fonamenta en els treballs de Zoltán Kodály sobre l'ensenyament de la música i les seves relacions amb la música folklòrica, treballant a partir de l'anàlisi de la cançó tradicional. Però també incorpora tècniques bàsiques dels altres mètodes a dalt esmentats, com ara: les síl·labes rítmiques, les cèl·lules rítmiques de quatre pulsacions i la polirítmia; el moviment i la dansa; la fonomímia, la imitació i el transport; les audicions actives i els musicogrames; la improvisació i la creativitat; el dictat i la vivència i interiorització de tots els elements musicals a través del cos, la veu i la instrumentació.

Les dues revisions posteriors del material didàctic – la primera, de Santi Riera i aquesta que us presentem, de Marta Tous –, han ampliat les propostes i les activitats, han actualitzat els recursos i s'han adaptat tant a les noves tecnologies com als nous corrents musicals, però en cap cas no han variat els fonaments del mètode original.

Hem distribuït el llibre en 8 unitats plenes de cançons, danses, audicions, exercicis i propostes engrescadores. Aquest llibre, però, ja no va acompanyat d'un CD, perquè tenim la certesa que les noves tecnologies dotaran els mestres del material necessari per a treballar els continguts proposats. Confiem que cada mestre sabrà adequar les propostes del llibre al seu grup, entenent que hi ha escoles amb diferents realitats i també amb diferent nombre d'hores lectives.

Per aquest motiu, hem afegit set apartats al final del llibre, perquè cada mestre pugui ampliar lliurement el material com consideri més adient. Una altra novetat de la present edició són les notes en colors. Aquest recurs facilitarà la lectura de partitures i cançons, fent-les més accessibles a tot tipus d'alumnat. També hem incorporat l'aprenentatge de la flauta de bec a quart.

El so

Fem memòria: El so és una vibració que es propaga pels diferents medis i és percebuda per l'oïda.

El procés de l'audició

En el procés de l'audició intervenen:

UN EMISSOR - UN CANAL - UN RECEPTOR

L'emissor i les vibracions

L'emissor és un cos elàstic capaç de produir vibracions. Els instruments musicals, els elements de la natura o la veu són emissors.

EXPERIMENT 1. Infleu un globus i agafeu-lo entre les mans. Acosteu-lo a la cara i comenceu a parlar.

Què heu notat a les mans?

Ara, acosteu-vos el globus als llavis i torneu a parlar.

Què heu notat als llavis?

El canal i les ones sonores

Les vibracions generen **ones sonores** que es propaguen en totes direccions. Per viatjar, necessiten **d'un canal o medi** que normalment sol ser l'aire.

PROPAGACIÓ PER UN MITJÀ GASÓS

EXPERIMENT 2. Ara, doneu-li el globus a un/a company/a. Mentre ell/a el subjecta, vosaltres aneu fent sons amb la veu. Després us intercanvieu els papers.

Seguiu notant la mateixa sensació?

Hi ha alguna diferència?

El receptor

Quan les ones sonores arriben a nosaltres, que som els receptors o oients, les podem sentir gràcies al sentit de l'oïda. Aquest sentit es troba localitzat a l'aparell auditiu, dins de l'orella.

EXERCICI 1. Però, com heu pogut comprovar, les vibracions també es poden percebre amb un altre sentit. Encercla amb quin dels altres 4 sentits l'heu pogut percebre.

olfacte

tacte

gust

vista

En l'experiment 2, heu pogut constatar com les ones es propaguen per l'aire. Ara veureu com les ones també es poden propagar per altres medis.

PROPAGACIÓ PER UN MITJÀ SÒLID

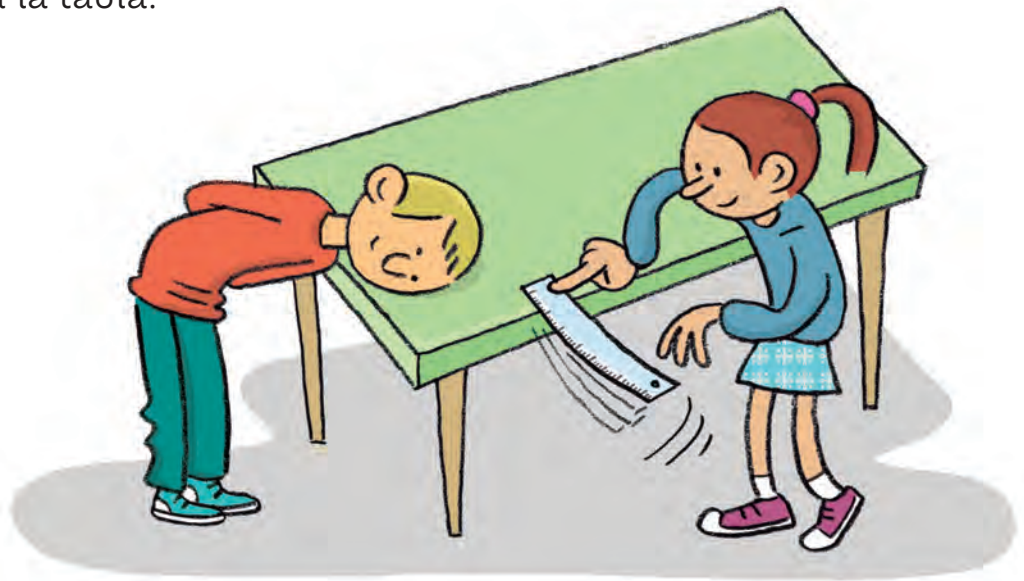
EXPERIMENT 3. Poseu l'orella a terra com els indis i escolteu en silenci els copets que el mestre farà a terra amb diferents objectes.

Què heu sentit?

Com ho heu sentit?

EXPERIMENT 4. Ara agafeu un regle o una corda elàstica i feu-la vibrar amb el dit mentre aquesta està en contacte directe amb la taula. Després, poseu l'orella a la taula.

Què heu sentit?

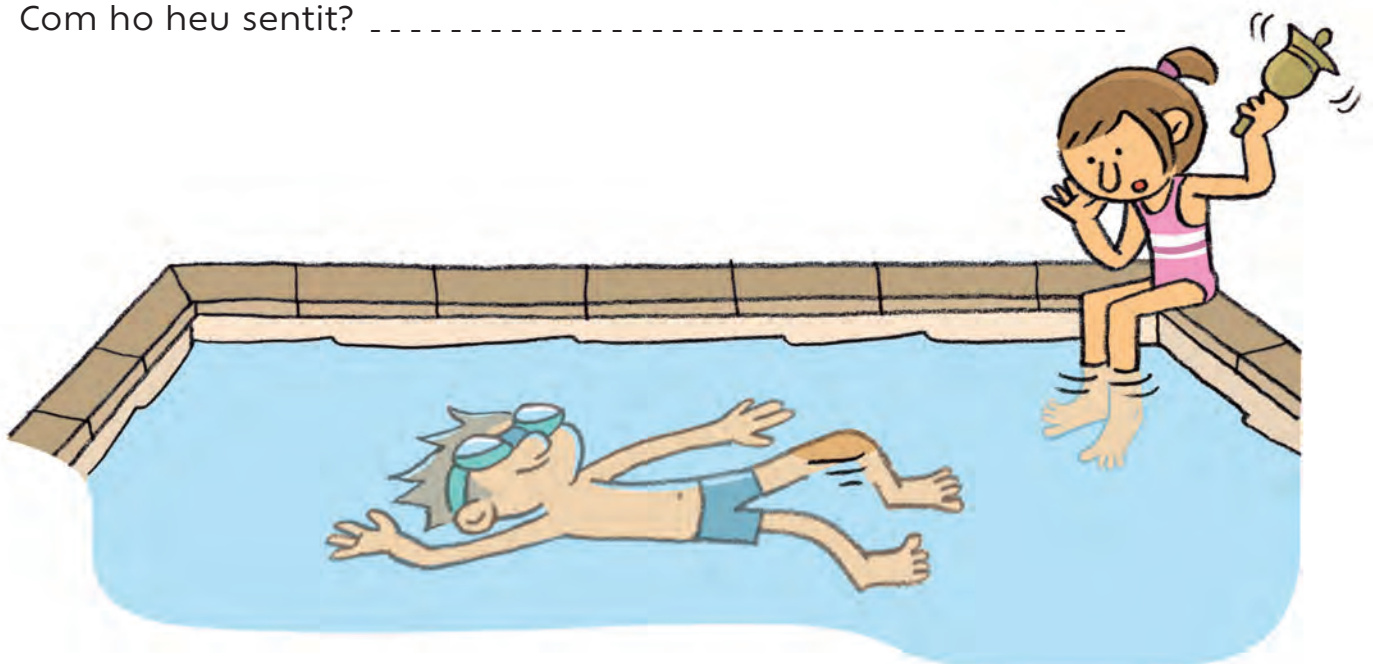
Com ho heu sentit?

PROPAGACIÓ PER UN MITJÀ LÍQUID

EXPERIMENT 5. I per l'aigua? Ho podeu experimentar a la banyera de casa o a la piscina. Poseu el cap a sota l'aigua i demaneu que us parlin o facin sorolls des de fora.

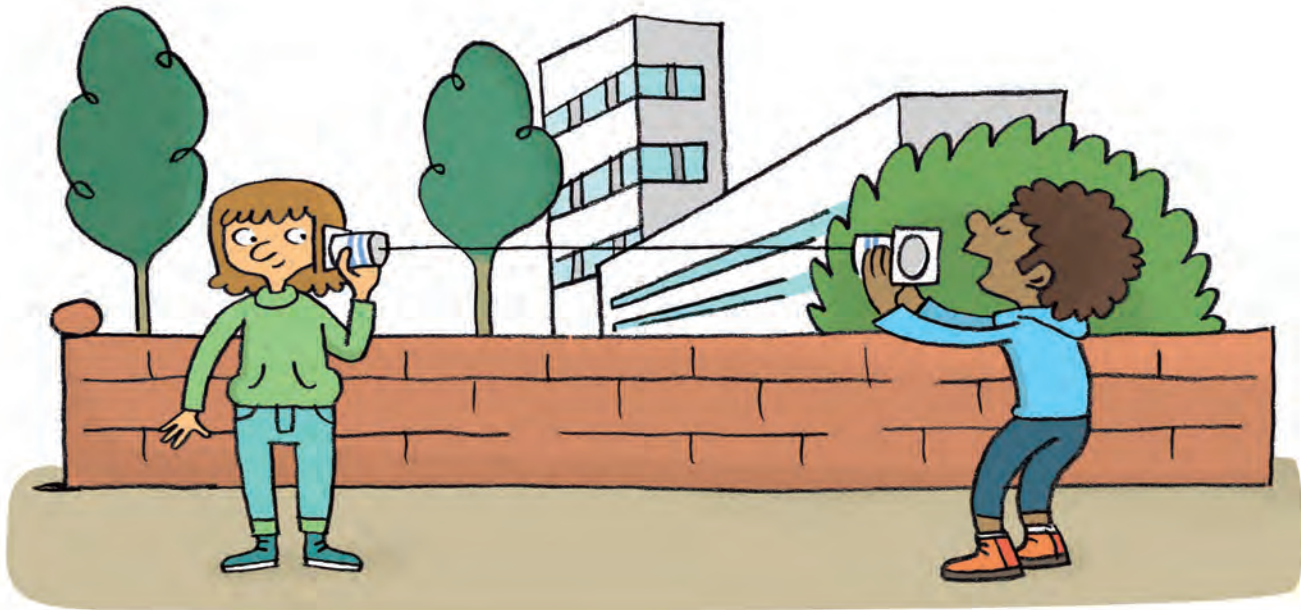
Què heu sentit?

Com ho heu sentit?

Construïm un telèfon

EXPERIMENT 6. Amb un cordill, uns envasos de iogurt i l'ajuda del vostre mestre, podreu construir un telèfon com el del dibuix.

Funciona?

Què sentiu?

El soroll

El soroll és un so excessiu i molest.

De vegades, el que és un so excessiu i molest per a una persona, no ho és per a una altra. Per això diem que la percepció del soroll és subjectiva.

Com podeu saber si esteu fent soroll a classe?

Hi ha una manera molt senzilla de saber si us esteu excedint en la intensitat del so a classe. Si el mestre ha de cridar per comunicar-se amb vosaltres, senyal que esteu fent soroll.

Contaminació acústica

La contaminació acústica és l'excés de soroll que produïm els humans (trànsit, indústries, locals de lleure...), sobretot a les ciutats. Aquest soroll altera les condicions de so normals del medi ambient i produeix efectes negatius sobre la salut auditiva, física i mental de les persones i dels animals.

PROPOSTA 1. Parlem-ne...

El silenci

Fem memòria: el silenci és l'absència de so.

També podríem definir el silenci com l'absència de vibració. Per tant, un mateix objecte pot produir so quan està en vibració, i silenci quan la vibració s'atura.

EXPERIMENT 7. Per entendre millor aquest concepte, primer feu sonar un triangle i, immediatament després, toqueu-lo suaument amb un dit, sense aturar-ne la vibració.

Què heu notat?

.....

.....

EXPERIMENT 8. Ara torneu a fer sonar el triangle i immediatament atureu-ne la vibració amb la mà.

Què ha passat?

.....

.....

EXPERIMENT 9. Com heu comprovat amb els experiments 1, 2, 3, 4, 5 i 6, les ones sonores necessiten d'un medi líquid, sòlid o gasós per arribar fins a la nostra oïda. Però, què passaria si aquest medi de propagació no existís?

Si aconseguíssim que a dins de la campana de vidre no hi hagués aire —si féssim el buit—, el despertador vibraria, però no sonaria.

El so no es propaga pel buit.

Creieu que hi ha alguna altra manera d'aconseguir el silenci absolut? _ _

PROPOSTA 2. Parleu-ne a classe.

Hem d'aprendre a fer silenci i també a gaudir-ne.

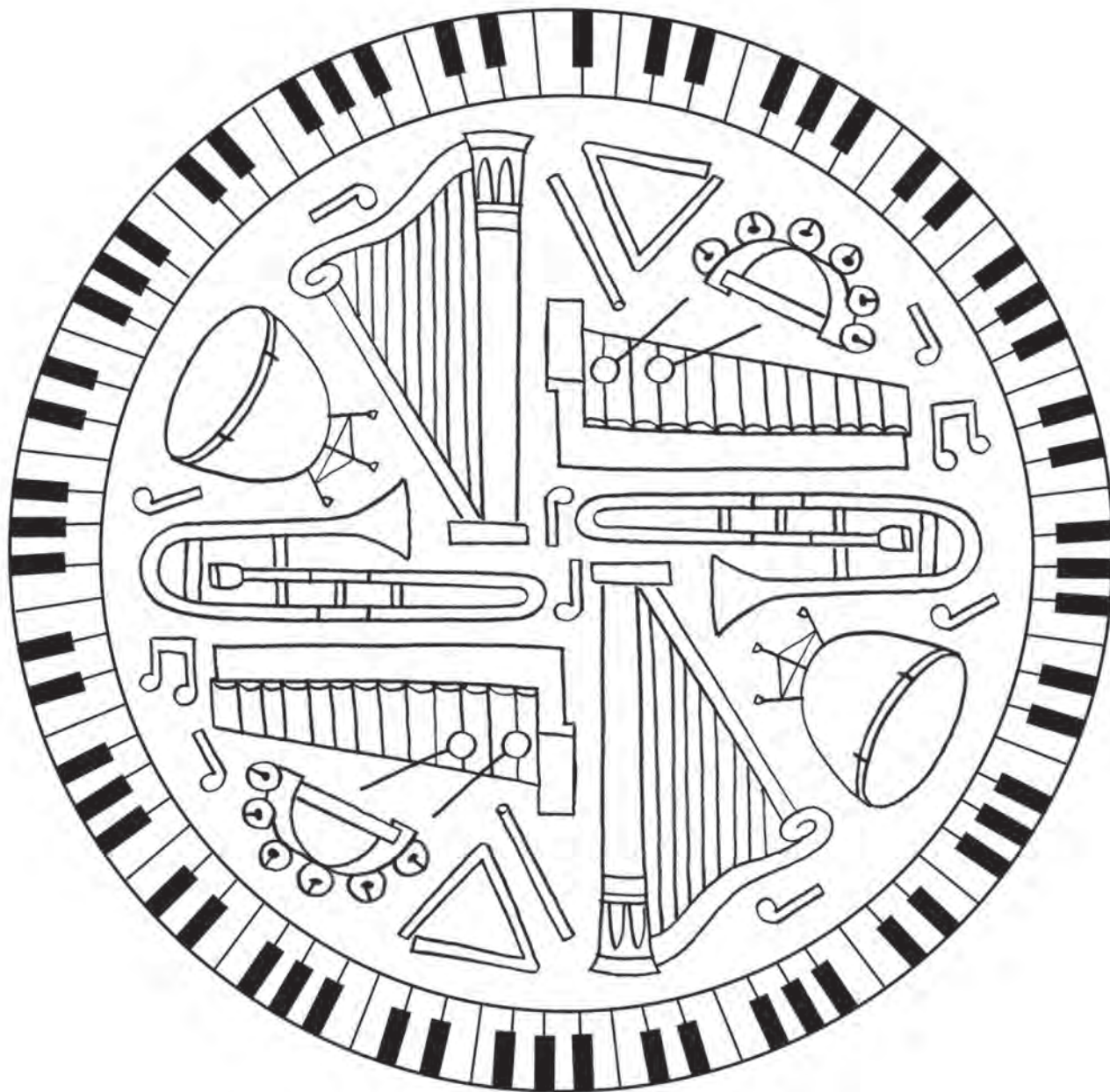
Us proposem un exercici que us donarà l'oportunitat de gaudir del silenci i d'apreciar-ne el valor.

Tècniques de relaxació: els mandales

MANDALA significa cercle i és un dibuix que es desenvolupa a partir d'un punt central fins a formar una figura circular.

Els MANDALES són utilitzats des de temps remots i es pinten amb diferents finalitats espirituals o simbòliques, però el nostre objectiu serà aconseguir la calma, la concentració i la reflexió a partir de la música i els colors.

EXERCICI 2. Busqueu una música relaxant apropiada per crear un ambient de tranquil·litat. Agafeu colors i pinteu aquest mandala en silenci mentre escolteu la música.

En acabar, expliqueu en poques paraules com us sentiu.

Després de pintar el mandala tot escoltant música relaxant, em sento:

Les qualitats del so

Com ja vam explicar a primer, les **qualitats del so** són les característiques que defineixen cada so, i en són quatre:

ALTURA, DURADA, INTENSITAT I TIMBRE

Però, com es representen les qualitats del so en una partitura?

La representació de l'altura en una partitura

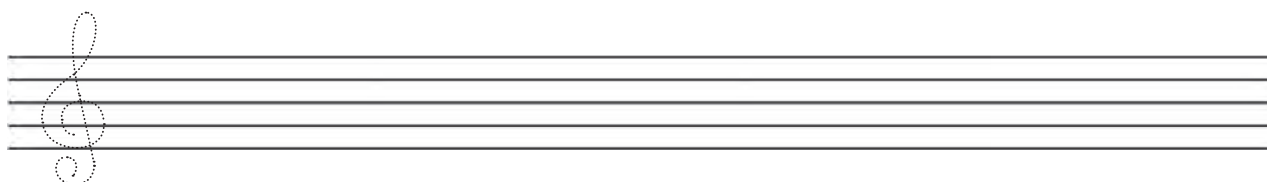
L'altura, és a dir, els sons aguts i greus, es representa mitjançant les notes musicals.

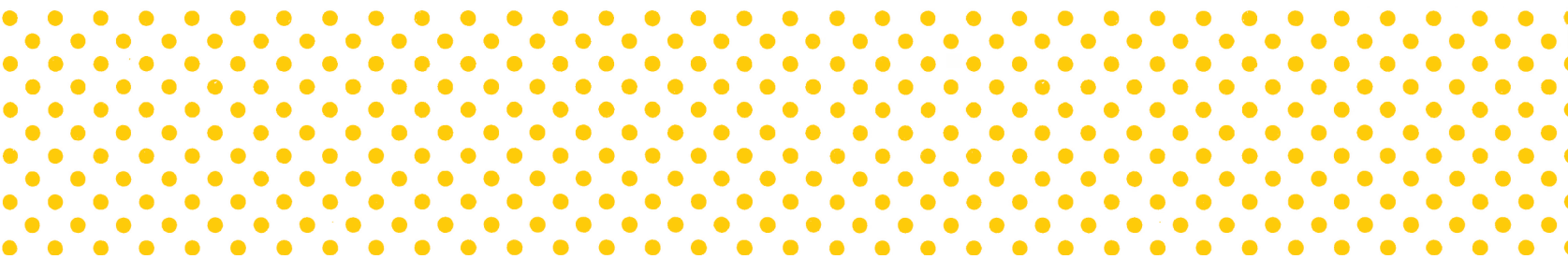
EXERCICI 1. Repassa la clau de sol i les notes del pentagrama. Escriu-ne el nom a sota.

Ara copia-les al següent pentagrama.

ÍNDEXS

Quartet en Fa M, Serenata , 3r moviment	F. J. Haydn	20
Concert per a flauta i orquestra, Il Cardellino	A. Vivaldi	20
Concert per a dues trompetes , 1r moviment	A. Vivaldi	20
La tardor	A. Vivaldi	21
La màquina d'escriure	L. Anderson	22
Adagio en G minor	T. Albinoni	27
Preludi de Carmen	G. Bizet	27
Concert per a clarinet i orquestra , 2n moviment	W. A. Mozart	27
Concert per a 100 metrònoms	G. Ligeti	27
Sonata en La M , 3r moviment, Marxa turca	W. A. Mozart	33
Per a Elisa	L. van Beethoven	33
Musica ricercata	G. Ligeti	33
An einen Säugling	L. van Beethoven	34
Estudi núm. 6	F. Sorts	35
Obertura de Guillaume Tell	G. Rossini	37
Asturias de Suite española Op. 47	I. Albéniz	41
Concert per a percussió	R. Jager	44
Plink, plank, plunk	L. Anderson	52
El vol del borinot	Rimski-Kórsakov	52
El matí de Peer Gynt	E. Grieg	56
Concert per a harmònica i orquestra	H. Villa-Lobos	60
Concert per a trompa i orquestra núm. 4 , 3r moviment	W. A. Mozart	62
Música aquàtica. Allegro	G. F. Händel	62
Preludi de Te Deum	M. A. Charpentier	62

Anirem a caçar	tradicional catalana	19
Cada dia al dematí	tradicional francesa	40, 47, 65, 72
Cançó d'anar a nedar	Ireneu Segarra	66, 72
Cançó de passar farina	tradicional catalana	28, 73
Cançó del barretaire	tradicional catalana	21, 32, 46, 65, 73
Cargol treu banya	tradicional catalana	35, 74
El ballet del rotlletó	tradicional catalana	49, 58, 65, 74
El gronxador	Ireneu Segarra	23, 31, 39, 40, 75
El petit vailet	tradicional catalana	41, 75
El tio fresco	tradicional catalana	45, 76
El tortell	tradicional hongaresa	57, 58, 76
Els ocells han arribat	tradicional alemanya	53, 77
En cargol i na granota	Santi Riera	66, 77
La morsuliana	tradicional catalana	59, 78
La tempesta	Ireneu Segarra	18, 39, 65, 78
Mireu els meus ànecs	tradicional alemanya	63, 68, 79
Olla barrejada	tradicional catalana	25, 51, 79
Passa el fil	tradicional francesa	28, 30, 65, 79
Per Nadal, el porc en sal	tradicional catalana	29, 80
Sa madona	tradicional mallorquina	34, 81
Sobre un pla	tradicional mallorquina	24, 26, 38, 40, 81
Surt, sol, solet	tradicional hongaresa	32, 54, 82

UNITAT 1

El so	6
El procés de l'audició	6
L'emissor i les vibracions	6
El canal i les ones sonores	7
El receptor	7
Construïm un telèfon	10
El soroll	10
Contaminació acústica	11
El silenci	11
Tècniques de relaxació: els mandales	12

UNITAT 2

Les qualitats del so	14
La representació de l'altura en una partitura	14
Fonomímia	15
Xilòfon	16
La representació de la durada en una partitura	17
La representació de la intensitat en una partitura	18
La representació del timbre en una partitura	19
Cançons de tardor i castanyada	21

UNITAT 3

Sons amb objectes quotidians	22
Percussió corporal	22
Construïm instruments	23
La pulsació	23
Cançons per jugar	24
Cançons per fer ratlles	24
Cançons per saltar a corda	25
El ritme	26
El tempo	27
Cançons de Nadal	29

UNITAT 4

El compàs de 2/4	30
La blanca	32
El piano	33
El piano acompanyant	34
La guitarra	35
L'anacrusa	35
Signes de repetició. Barra o doble barra de repetició	37

UNITAT 5	
La nota RE	38
Estrofa	41
Versió	42
Obstinat	42
La família de la percussió	44
Dances de carnaval	45
Signes de repetició. Caselles de 1a i 2a	45

UNITAT 6	
La nota FA	46
Polirítmia	48
La família de la corda - fregada	52
Cançons de primavera	53

UNITAT 7	
Cançó de Sant Jordi	54
El silenci o la pausa de blanca	55
La família de vent - fusta	56
Cançons de Pasqua	57
Tornada	57
Variants rítmiques	58

L'harmònica	60
Programes d'ordinador i aplicacions	60
Dibuixos animats amb música clàssica	61

UNITAT 8

La família de vent - metall	62
------------------------------------	----

Cançons d'estiu	63
------------------------	----

La gralla i el timbal	67
------------------------------	----

Repàs	68
--------------	----

PARTITURES DE LES CANÇONS	71
----------------------------------	----

CANÇONER	83
-----------------	----

MÉS AUDICIONS	91
----------------------	----

CONCERTS EN DIRECTE	95
----------------------------	----

MÉS DANSES	99
-------------------	----

ALTRES	103
---------------	-----

PAPER PAUTAT	107
---------------------	-----

ÍNDEX D'AUDICIONS	117
--------------------------	-----

ÍNDEX DE CANÇONS	119
-------------------------	-----

PUBLICACIONS DE L'ABADIA DE MONTSERRAT